

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะของนักเรียนเตรียมอุดมดนตรี

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF EAR TRAINING TEACHING AND LEARNING OF PRE-COLLEGE STUDENTS, COLLEGE OF MUSIC, MAHIDOL UNIVERSITY*

วิภาวรรณ จำเนียรพันธุ์

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Wipawan Jumneanpan

College of Music, Mahidol University

E-mail: wipawan.jum@mahidol.edu, Tel: 0986393945

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 36 คน และ กลุ่มที่ 2 กรรมการหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี อาจารย์สอนวิชาโสตทักษะ และนักการศึกษาทางดนตรี จำนวน 12 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสนทนากลุ่ม แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน พบว่า ส่วนแรก สภาพการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา มีการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 เนื้อหาบางส่วนมีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรโสตทักษะ เกรด 9 ของ TIME 2) ด้านครูผู้สอน มีการเตรียมความพร้อมในการสอนและมีเทคนิคการสอนดี 3) ด้านกิจกรรมการสอน กิจกรรมมีความต่อเนื่องและมีความหลากหลาย 4) ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้มีความทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหา ห้องเรียนมีความเหมาะสมต่อการเรียน และ 5) ด้านการวัดผลและการประเมินผล มีการวัดผลและการประเมินผลจากหลายทักษะ และเก็บคะแนนเป็นระยะ ๆ ส่วนที่สอง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านกิจกรรมการสอน 4) ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ และ 5) ด้านการวัดผลและการประเมินผล

*ได้รับบทความ: 15 เมษายน 2567; แก้ไขบทความ: 19 พฤษภาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2567

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ; เตรียมอุดมดนตรี

Abstract

The objective of this research is to study: 1) ear training teaching and learning approaches in the pre-college level, College of Music, Mahidol University; and 2) guidelines to develop ear training teaching and learning methods for the pre-college level, College of Music, Mahidol University. The research was conducted using focus group discussion, non-participant observation, and semi-structured interview. Respondents were divided into two groups: Group 1 consisting of 36 students in Mathayom 4-6 (higher secondary level), Pre-College, College of Music, Mahidol University; and Group 2 consisting of 12 Pre-College committee members, ear training instructors, and music educators, all from purposive sampling. Research instruments included forms for focus group discussion, non-participant observation, and semi-structured interview. Research findings were separated into two parts. First, teaching and learning approaches were assessed in five aspects: 1) The first part of the *curriculum and content* of Mathayom 4 overlapped with TIME's Grade 9 aural skills and students in Mathayom 5 and 6 were grouped based on their ability; 2) The *instructors* were well-prepared and utilized good teaching techniques; 3) *Learning activities* were consistent and diverse; 4) The *media and equipment* were modern and suitable for the content and the *classrooms* were appropriate; and 5) The *evaluation and assessment* was clear and based on various skills. Second, the guidelines to develop ear training teaching and learning highlighted five aspects: 1) Curriculum and Content; 2) Instructors; 3) Learning Activities; 4) Media, Equipment and Classroom; and 5) Evaluation and Assessment.

Key words: guidelines to develop, ear training teaching and learning, pre-college music

บทนำ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นวิทยาลัยทางดนตรีที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอุดมดนตรี (มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6) จนถึงระดับปริญญาเอก ทำการสอนดนตรีที่ครอบคลุมในหลายสาขาวิชาชีพทางดนตรี โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรีเป็นโรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อจะเป็นทางเลือกของนักเรียนระดับมัธยมปลายในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนักเรียนจากทั่วโลก ที่ต้องการความเป็นเลิศทางด้านดนตรี ณ สถาบันดนตรีนานาชาติแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยให้การศึกษาดนตรีในระดับเตรียมอุดมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นมืออาชีพ ทักษะ

การใช้ชีวิตที่ยั่งยืนและทักษะสำหรับการเป็นศิลปิน ทำการสอนในหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 ผู้เรียนที่จบการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ การจัดหลักสูตรแบ่ง สัดส่วนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การศึกษาทั่วไป ร้อยละ 30 และการศึกษาดนตรี (การแสดงดนตรีและวิชาการ ดนตรี) ร้อยละ 70 โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรีเปิดสอน 4 วิชาเอก คือ (1) วิชาเอกดนตรีตะวันตก (2) วิชาเอก ดนตรีแจ๊ส (3) วิชาเอกดนตรีไทย และ (4) วิชาเอกการประพันธ์ดนตรี

การศึกษาในระดับเตรียมอุดมดนตรีเป็นการวางพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาการและวิชาชีพทาง ดนตรีให้แก่ผู้เรียนเพื่อที่จะก้าวไปสู่ความเป็นมืออาชีพและการนำความรู้ไปต่อยอดการเรียนในระดับที่สูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียนจึงมีความสำคัญที่ช่วยให้ ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความสนใจ การวางหลักสูตรเนื้อหา กิจกรรมการเรียน เทคนิควิธีการสอน สื่อการสอน การวัดผลและการประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในเนื้อหาและทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ดนตรีจัดเป็นสุนทรียศาสตร์แขนงหนึ่งที่นำองค์ประกอบทางดนตรี คือ จังหวะ ทำนอง เสียง ประสาน รูปพรรณ สีสัน ลักษณะของเสียง และรูปแบบ มาเรียงร้อยกันเป็นบทเพลง และนักดนตรีทำหน้าที่ สื่อสารเสียงดนตรีผ่านการขับร้องหรือการบรรเลงเครื่องดนตรี การมีทักษะการฟังหรือโสตทักษะที่ดีช่วยให้นัก ดนตรีสามารถแยกแยะเสียงดนตรีและการปรับจูนเสียงเครื่องดนตรีของตนเองให้มีความกลมกลืนเข้ากับเครื่อง ดนตรีชิ้นอื่น ๆ ในขณะที่ทำการบรรเลงได้ การพัฒนาโสตทักษะทางดนตรีจึงมีความจำเป็นต่อวิชาชีพทาง ดนตรี ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555, น. 85-93) กล่าวถึง สาระดนตรี คือ องค์ความรู้ทั้งหมดของวิชาการดนตรี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) เนื้อหาดนตรี ประกอบด้วย องค์ประกอบดนตรี และวรรณคดีดนตรี และ 2) ทักษะ ดนตรี ประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน ผู้ศึกษาดนตรีควร ได้เรียนรู้ สาระดนตรีอย่างครบถ้วนตามความยากง่ายหรือความลึกซึ้งแตกต่างกันออกไปตามระดับการศึกษา ระดับการเรียนรู้ หรือระดับความสามารถ

งานวิจัยที่ศึกษาการเรียนการสอนโสตทักษะทางดนตรี (นิอร เทรตันชัย, 2562; จิระภัทร์ ถิ่นทะเล, 2564) พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในการแยกแยะระดับเสียง ผู้เรียนสามารถนำไปพัฒนาการเล่นดนตรี ของตนเองให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความเข้าใจบทเพลง เข้าใจโครงสร้าง สามารถวิเคราะห์บทเพลง สามารถอ่าน โน้ตแรกเห็นได้ถูกต้องแม่นยำ และมีวิธีในการหัดบทเพลงที่มีความซับซ้อนด้วยความเข้าใจ นอกจากนี้ การ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะโดยนำแนวคิดของโคคายมาประยุกต์ใช้ (พงษ์ลดา นาควิเชียร, 2537; เด ชาชัย สุจริตจันทร์, 2549; สุธาสิณี ถิระพันธ์, 2558; Kielczewski, N., M., 2011; Nite S. B. et al, 2015) พบว่า หลังการเรียนการสอนดนตรีตามแนวทางโคคาย ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการอ่านโน้ตแรกเห็น การร้องโน้ตแรกเห็น และการเขียนโน้ตสูงกว่าก่อนเรียน ดังเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโสตทักษะทาง

ดนตรีเป็นการวางรากฐานความรู้ที่ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการเรียนทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีหรือความรู้ทางดนตรีในขั้นสูงได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะของนักเรียนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล นอกจากนี้ อาจารย์ดนตรี นักการศึกษาทางดนตรี นักวิชาการทางดนตรีที่สนใจทางด้านการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางดนตรีสามารถนำแนวทางการพัฒนานี้ไปประยุกต์ใช้ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล แบ่งเป็น 3 ระดับชั้น ๆ ละ 12 คน จำนวนรวม 36 คน และกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ ประกอบด้วย กรรมการหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี 2 คน อาจารย์สอนวิชาโสตทักษะ 7 คน และนักการศึกษาทางดนตรี 3 คน จำนวนรวม 12 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ แบบคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีรายละเอียด ดังนี้

แบบคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มสำหรับนักเรียนเตรียมอุดมดนตรีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบคำถามข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 แบบคำถามสภาพการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ ในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แบบสังเกตการเรียนการสอนวิชาโสตทักษะแบบไม่มีส่วนร่วม แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านกิจกรรมการสอน 4) ด้านสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ และ 5) ด้านการวัดผลและการประเมินผล

แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างใช้ในการสัมภาษณ์กรรมการหลักสูตรเตรียมอุดมดนตรี อาจารย์สอนวิชาโสตทักษะ และนักการศึกษาทางดนตรี แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบคำถามข้อมูลส่วนตัว

ส่วนที่ 2 แบบคำถามแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ ในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะในระดับเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล สรุปผลที่พบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรระดับเตรียมอุดมดนตรี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) นักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ (ปวช. สาขาวิชาดุริยางคศิลป์) การจัดหลักสูตรแบ่งสัดส่วนเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) การศึกษาทั่วไป ร้อยละ 30 และการศึกษาดนตรี (การแสดงดนตรีและวิชาการดนตรี) ร้อยละ 70

กลุ่มรายวิชา แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย หมวดทักษะชีวิต (Social and life skills courses) หมวดทักษะวิชาชีพ (Professional skills courses) หมวดเลือกเสรี (Elective courses) และกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Activity) วิชาโสตทักษะและการอ่านโน้ต (Aural skill and sight singing) จัดอยู่ในหมวดทักษะวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน (Fundamental professional skills) จัดการศึกษาภาคเรียนละ 1 (1-0-2) หน่วยกิต นักเรียนได้เรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที รายวิชานี้เป็นแบบต่อเนื่อง จำนวน 6 ภาคเรียน ดังนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1

ดศด๐๐๗ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๑ (MSMS007 Aural skill and sight singing 1)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

ดศดน๐๐๘ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๒ (MSMS008 Aural skill and sight singing 2)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1

ดศดน๐๐๙ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๓ (MSMS009 Aural skill and sight singing 3)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2

ดศดน๐๑๐ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๔ (MSMS010 Aural skill and sight singing 4)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1

ดศดน๐๑๑ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๕ (MSMS011 Aural skill and sight singing 5)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2

ดศดน๐๑๒ โสตทักษะและการอ่านโน้ต ๖ (MSMS012 Aural skill and sight singing 6)

นอกจากนี้ การจัดชั้นเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ยังไม่มีการจัดแบ่งตามระดับความสามารถ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน อาจารย์ผู้สอนมีการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความรู้และความสามารถโดยการประเมินจากผลคะแนนรวมของวิชาทฤษฎีดนตรีสากล (Music theory) และวิชาโสตทักษะและการอ่านโน้ต (Aural skill and sight singing)

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร พบว่า การจัดรายวิชานี้เรียนแบบต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 6 ภาคเรียน การจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที และการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถและการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ควรมีการจัดแบ่งตามระดับความสามารถและการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เหมือนระดับชั้นอื่น ๆ ปัญหาที่พบจากการจัดกลุ่มตามระดับความสามารถ อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนักเรียนกลุ่มการเรียนรู้เร็วและกลุ่มการเรียนรู้ปกติ

1.2 ด้านเนื้อหาวิชา

นักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ต้องยื่นผลสอบผ่านเกรด 9 จากหลักสูตรโสตทักษะ ของศูนย์สอบเทียบดนตรีแห่งประเทศไทย (Thailand International Music Examination หรือ TIME) ประกอบในใบสมัครเพื่อการพิจารณาจากคณะกรรมการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ

เนื้อหาวิชาโสตทักษะและการอ่านโน้ตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ จังหวะ (Rhythm) ทำนองเพลง (Melody) บันไดเสียง (Scale) ขั้นคู่ (Intervals) คอร์ด (Chords) เสียงประสาน (Harmony) ในแต่ละกลุ่มมีรายละเอียด ดังนี้

จังหวะ ประกอบด้วย Simple time (2/4, 3/4, 4/4, 2/2), Compound time (6/8, 9/8, 12/8) และ Complex time (5/8, 7/8)

ทำนองเพลง ประกอบด้วย โน้ตในบันไดเสียงเพนทาทอนิก บันไดเสียงเมเจอร์และ ไมเนอร์ทั้งสาม แบบ ไม่เกิน 5 ชาร์ป และ 5 แฟลต

ขั้นคู่ ประกอบด้วย P1, m2, M2, m3, M3, P4, TT, P5, m6, M6, m7, M7, P8

คอร์ด ประกอบด้วย คอร์ดเมเจอร์ (Major) คอร์ดไมเนอร์ (Minor) คอร์ดดิมินิช (Diminished) คอร์ดออกเมนต์ (Augmented) ในรูปพื้นฐาน (Root position) และพลิกกลับ (Inversion) และ 7th chord (Root position)

เสียงประสาน ประกอบด้วย เสียงประสาน 2 แนว (Two-Part) และ เสียงประสาน 4 แนว (Four-Part Harmony) ; I, IV, V, I6, IV6, V6, I 6/4 in Major key and minor key

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหา พบว่า การเรียงลำดับเนื้อหาเรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสม ควรเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้นอีกสำหรับนักเรียนในกลุ่มที่เรียนรู้เร็ว เนื้อหาบางส่วนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรโสตทักษะ เกรด 9 ของศูนย์สอบเทียบดนตรีแห่งประเทศไทย (TIME) อาจปรับเนื้อหาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 มาใช้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เพื่อให้ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนเรื่องการประสานเสียงที่แน่นมากขึ้น ปัญหาที่พบ คือ ความไม่สอดคล้องของเนื้อหาโสตทักษะกับวิชาปฏิบัติเครื่องมือนอก

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า มีอาจารย์ จำนวน 2 คน เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ มีการวางแผนดำเนินงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนการสอน การวางโครงสร้างรายวิชาที่ต่อเนื่องกันทุกระดับชั้น ครูผู้สอนเข้าร่วมการอบรมทางดนตรีเพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีการนำเทคนิคการสอนดนตรีตามแนวคิดของโคดาโย มาปรับใช้ในชั้นเรียน เช่น สัญญาณมือ (hand sign) การร้องแบบโด-เคลื่อนที่ (movable-do) และโน้ตก้าน (stick notation) เป็นต้น มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน และมีการสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนด้วยการให้คำชมเชย หรือการให้รางวัล

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนมีเตรียมการสอนที่ดี มีการใช้คำพูดในการสื่อสารและอธิบายเนื้อหาที่เข้าใจได้ง่าย มีเทคนิคการสอนดี มีความเป็นกันเอง เอาใจใส่นักเรียน การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่น่าสนใจและสนุกสนาน เวลาที่นักเรียนสามารถปฏิบัติทำตามคำสั่งได้ครูผู้สอนจะให้การให้รางวัลหรือคำชมเชย ครูให้คำแนะนำในการฝึกซ้อมและแนะนำแอปพลิเคชันเพื่อนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียน

3. ด้านกิจกรรมการสอน พบว่า ระยะเวลาการสอนในแต่ละครั้ง รวมเวลา 50 นาที อาจารย์ผู้สอนแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป กิจกรรมชั้นสอนแบ่งเป็น 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) การฝึกทักษะการอ่านโน้ต (Sight reading) ประกอบด้วย การร้องโน้ตแบบฉับพลัน (Sight singing) และการตบจังหวะแบบฉับพลัน (Sight clapping) และ 2) การฝึกทักษะการเขียนตามเสียงที่ได้ยิน (Dictation) ประกอบด้วย ขั้นคู่ คอร์ด ทำนองเพลง เสียงประสานสองแนว เสียงประสานสี่แนว นอกจากนี้ เทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น การร้องแบบแคนอน (Canon) การร้องประสานเสียงสองแนว การร้องประสานเสียงสี่แนว เป็นต้น

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการสอน พบว่า กิจกรรมในชั้นเรียนมีความหลากหลาย ช่วยให้นักเรียนสนุกไปกับการเรียน มีความต่อเนื่องของกิจกรรมดี มีการเสริมแรงโดยการให้รางวัลแก่นักเรียน และการร้องเพลงช่วยให้นักเรียนได้ยินเสียงภายใน (Inner hearing) มากขึ้น

4. ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ พบว่า สื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่ใช้ในชั้นเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) สื่อทางดนตรี เช่น เปียโน Sibilus, Goodnotes และ website: theory.net 2) สื่อการเรียนโน้ตบุ๊ก ไอแพด โปรเจคเตอร์ ลำโพง สมาร์ทบอร์ด และปากกาสมาร์ทบอร์ด และ 3) สื่อสิ่งพิมพ์ที่สามารถแปลงเป็นไฟล์ PDF คือ แบบฝึกหัดโคดาย 333 แบบฝึกหัดเฮทโฟกุ (Hetfoku I & II) แบบฝึกหัดสำหรับการฝึกร้องโน้ต (Music for sight singing) แบบฝึกหัดโคดาย 77 และเอกสารประกอบการสอน

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา ทันท่วงที หนังสือเรียนที่ใช้มีความเหมาะสม การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้มีความเหมาะสม มีความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสารและการส่งงานกับครูผู้สอนผ่านทางไลน์กลุ่มและไลน์ส่วนตัว การแนะนำให้นักเรียนได้ฝึกฟังเสียงขั้นคู่จากเว็บไซต์ดนตรีซึ่งนักเรียนสามารถกลับไปฝึกได้ด้วยตนเองหลังเลิกเรียน ห้องเรียนมีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะในห้องเรียนมีล้อเลื่อนสามารถพับได้ทำให้เคลื่อนย้ายได้สะดวกในเวลาที่ต้องการใช้พื้นที่ว่าง และห้องเรียนไม่มีเสียงดังรบกวนจากภายนอก มีความเหมาะสมต่อการเรียน

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า คะแนนการวัดผลและเกณฑ์การประเมินผลใช้ลักษณะเดียวกันทั้ง 3 ระดับชั้น การวัดผลมีคะแนนรวม 100% แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ (1) สอบย่อย 20% (2) ส่งงาน 20% (3) คะแนนสอบกลางภาค 30% และ (4) คะแนนสอบปลายภาค 30% การสอบเก็บคะแนนในแต่ละครั้ง นักเรียนต้องทำการสอบการตอบจำหวัะจากการอ่านโน้ตแรกเห็น (Sight clapping) การร้องโน้ตจากการอ่านโน้ตแรกเห็น (Sight singing) และ การเขียนโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน (Dictation) เนื้อหาที่ใช้ในการสอบเป็นเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนจากชั้นเรียน นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินผล แบ่งเป็น 9 เกรด ดังนี้ (1) เกรด A ช่วงคะแนน 90-100 (2) เกรด B+ ช่วงคะแนน 85-89 (3) เกรด B ช่วงคะแนน 80-84 (4) เกรด C+ ช่วงคะแนน 75-79 (5) เกรด C ช่วงคะแนน 70-74 (6) เกรด D+ ช่วงคะแนน 65-69 (7) เกรด D ช่วงคะแนน 60-64 (8) เกรด F ช่วงคะแนน ต่ำกว่า 60 และ (9) เกรด I ในกรณีที่นักเรียนขาดส่งงานหรือขาดสอบ

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการวัดผลและการประเมินผล พบว่า มีความเหมาะสม การเก็บคะแนนจากงานที่ทำในชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอนให้ส่งงานหลังการเรียนทุกครั้งและนักเรียนจะได้รับคืนก่อนการเรียนในแต่ละครั้ง การจัดสอบเก็บคะแนนเป็นไปตามเนื้อหาที่เรียน มีการทดสอบทักษะต่าง ๆ ที่ได้ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน และการสอบย่อยมีการเก็บคะแนน 3-4 ครั้งต่อภาคการเรียนเป็นการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะ ๆ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะ

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโสตทักษะของนักเรียนเตรียมอุดมดนตรีวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา

- 1.1 ระยะเวลาเรียนแต่ละครั้งใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง จำนวน 2 ครั้งต่อสัปดาห์
- 1.2 ห้องเรียนควรมีจำนวนนักเรียน 10-15 คนต่อ 1 ชั้นเรียนช่วยให้ครูดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง
- 1.3 การจัดชั้นเรียน สามารถแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ (1) จัดกลุ่มตามระดับความสามารถของนักเรียน

ก่อนเริ่มเรียนในแต่ละภาคการเรียน โดยใช้แบบทดสอบหรือผลการเรียนวิชาโสตทักษะของนักเรียนทุกคนในภาคการศึกษาที่ผ่านมานำมาจัดกลุ่มแยกระดับใหม่ ช่วยให้นักเรียนสามารถได้เริ่มเรียนในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง และ (2) จัดตามห้องประจำชั้นของนักเรียนเป็นแบบคละความสามารถ เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4/1 เรียนรวมกัน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียน นักเรียนที่เรียนเร็วสามารถคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนที่ตามเนื้อหาไม่ทันได้

1.1 การจัดคอร์สปรับพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1
1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถเริ่มเนื้อหาจากเรื่องบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ คีย์ที่ไม่มีชาร์ปหรือแฟลต เรียงลำดับเนื้อหาไปจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่องบันไดเสียงเมเจอร์และไมเนอร์ คีย์ที่มี 7 ชาร์ปและ 7 แฟลต

1.3 เนื้อหาวิชาโสตทักษะ (Aural skills) วิชาทฤษฎีดนตรีสากล และวิชาทักษะคีย์บอร์ด (Keyboard)

ควรมีความสอดคล้องกันในทุกภาคเรียน ครูผู้สอนควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกเข้าไปในชั้นเรียน และควรเน้นย้ำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาโสตทักษะเชื่อมโยงไปสู่การนำไปใช้ในวิชาการปฏิบัติเครื่องมือเอก (Major Performance) ของตนเอง และรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น วงขับร้องประสานเสียง เป็นต้น

2. ด้านครูผู้สอน

2.1 ครูผู้สอนควรมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการสอนวิชานี้ คือ ทักษะการฟังที่ดีพื้นฐานการร้องเพลงที่ดีสามารถให้คำแนะนำการร้องระดับเสียงที่ถูกต้องได้ และพื้นฐานการเล่นเปียโนที่ดีสามารถเล่นดนตรีประกอบการทำกิจกรรมในชั้นเรียนได้

2.2 การเข้าร่วมอบรมหลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของนักการศึกษาที่มีชื่อเสียง เช่น หลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของออร์ฟ หลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของโคคตาย หลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ และอื่นๆ เพื่อนำเทคนิคการสอนมาปรับใช้ในชั้นเรียนและสร้างกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น

2.3 การติดตามรายละเอียดของวิชาโสตทักษะหรือวิชาที่เกี่ยวข้องสำหรับการสมัครเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำมาปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียนเตรียมอุดมดนตรี เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมพื้นฐานให้นักเรียนไปสู่การสมัครสอบและการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นในอนาคต

3. ด้านกิจกรรมการสอน

3.1 กิจกรรมควรมุ่งเน้นพัฒนาทักษะการได้ยินเสียงจากภายใน (Inner hearing) โดยการนำหลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของโคคตาย ออร์ฟ และ ดาลโครซ มาปรับใช้ในการเรียนการสอน เกิดความสนุกมากขึ้นและเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน

3.2 ควรจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทักษะทางดนตรี แบ่งเป็น 7 ทักษะ คือ การฟัง การร้องเพลง การอ่านโน้ต การเขียน การเคลื่อนไหวร่างกาย การสร้างสรรค์ และการปฏิบัติเครื่องดนตรี

3.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่ม เช่น การร้องโน้ตโดยฉับพลัน (sight singing) ทีละคน การตบจังหวะโดยฉับพลัน (sight clapping) ทีละคน และการฝึกร้องประสานเสียง 2 แนวขึ้นไป เป็นต้น

3.4 ลำดับกิจกรรม แบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้ (1) ชั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียน เช่น การเช็คชื่อเข้าชั้นเรียนโดยการเรียกชื่อทีละคนหรือการทำแบบทดสอบโดยไม่แจ้งล่วงหน้า (surprised quiz) การวอร์มเสียง ตรวจการบ้านจากการเรียนครั้งที่ผ่านมา และ การทบทวนเนื้อหา เป็นต้น (2) ชั้นสอน เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมนำมาสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ การจัดกิจกรรมควรเป็นไปตามจุดประสงค์ของชั้นเรียนที่ครูผู้สอนกำหนด และ (3) ชั้นสรุป ครูผู้สอนและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้ที่เรียนรู้ ครูให้คำแนะนำสิ่งที่นักเรียนควรฝึกฝนเพิ่มเติม และอาจให้การบ้านเพื่อให้นักเรียนกลับไปทบทวนในระหว่างสัปดาห์

3.5 กิจกรรมฝึกการฟัง หลังจากที่ได้ฟังเสียงแล้วสามารถให้นักเรียนส่งผลย้อนกลับได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ทายชื่อเพลงทำนองที่ได้ยิน ร้องตามเสียงที่ได้ยิน ปฏิบัติเครื่องดนตรีตามเสียงที่ได้ยิน และ เขียนโน้ตตามเสียงที่ได้ยิน (จังหวะ ระดับเสียง หรือ ทำนองเพลง 1-4 แนวเสียง)

3.6 กิจกรรมฝึกการร้อง สามารถเลือกใช้ได้ทั้งการอ่านแบบโดเคลื่อนที่ (Movable-do) หรือ โดยอยู่กับที่ (Fixed-do)

3.7 กิจกรรมฝึกการคิดวิเคราะห์จากบทเพลง เป็นการประมวลความรู้จากเนื้อหาที่เรียนมาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น ชั้นคู่ คอร์ด รูปแบบของเพลง และอื่น ๆ

3.8 กิจกรรมสร้างสรรค์ ให้นักเรียนสร้างสรรค์บทเพลงจากองค์ประกอบดนตรีที่ครูกำหนดให้

4. ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่

4.1 การเลือกบทเพลงและแบบฝึกหัดที่นำมาใช้ในกิจกรรมในชั้นเรียนต้องมียุคประกอบดนตรีที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน หากเป็นบทเพลงที่นักเรียนมีความคุ้นเคย มีรูปแบบของบทเพลงที่ชัดเจน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจองค์ประกอบดนตรีได้ง่ายและเร็วมากขึ้น เช่น เพลงในยุคต่าง ๆ เป็นต้น หากไม่มีบทเพลงหรือแบบฝึกหัดที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการสอน ครูผู้สอนสามารถแต่งเพลงหรือแบบฝึกหัดขึ้นใหม่ให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงหลักการและทฤษฎีทางดนตรี

4.2 การให้นักเรียนได้ซึมซับและอนุรักษ์ความเป็นไทยจากการนำเพลงพื้นบ้าน เพลงไทย หน้าที่ต่าง ๆ ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำมาจัดกิจกรรมได้หลากหลาย เช่น การอ่านจังหวะ การเขียนจังหวะ การตบจังหวะ และการเล่นเครื่องดนตรี เป็นต้น

4.3 หากนักเรียนต้องใช้แบบเรียนที่เป็นตัวเล่ม ควรใช้ฉบับจริงในการเรียนการสอน ไม่ควรใช้ฉบับสำเนา

4.4 การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายอย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วยให้เกิดการสื่อสารที่รวดเร็วระหว่างครูและนักเรียน

4.5 เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเพลงที่ได้เรียนจากวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีมาใช้ในวิชาโฮตทักษะ โดยครูผู้สอนอาจต้องนำมาปรับเรื่องช่วงกว้างของเสียงเครื่องดนตรี (Range) ให้เหมาะสมกับช่วงกว้างของเสียงร้อง หรือ อาจนำบทเพลงจากเครื่องดนตรีต่าง ๆ มาใช้ในกิจกรรมการเขียนทำนองเพลงและแนวประสานตามเสียงที่ได้ยิน อาจนำไปสู่การสอนเรื่องคอร์ด เคเดนซ์ และเนื้อหาอื่น ๆ เป็นการเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นถึงความสัมพันธ์ของวิชาโฮตทักษะกับการนำไปใช้ในการปฏิบัติเครื่องดนตรี

4.6 เกมฝึกโฮตทักษะ ตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนสร้างแบบฝึกหัด (1) การอ่านโน้ต และ (2) การจับจังหวะ นักเรียนสามารถเล่นเกมเพื่อเก็บคะแนนได้นอกเวลาเรียน 1 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยให้นักเรียนลงชื่อและเวลาทำการนัดหมายกับครูผู้สอน ในการเล่นเกมแต่ละครั้งใช้เวลา 5 นาที ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน ถ้านักเรียนปฏิบัติผ่าน จะได้ครั้งละ 1 ดาว พอได้ดาวครบตามเกณฑ์ที่ครูกำหนด นักเรียนจะได้เลื่อนไปอยู่ในขั้นที่สูงขึ้น

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผล

5.1 การแบ่งสัดส่วนคะแนนในการวัดผลขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของครูผู้สอนที่ต้องการมุ่งไปที่ (1) เจตคติของนักเรียนที่มีต่อความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียน การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน (2) การให้การบ้านเพื่อให้นักเรียนได้กลับไปฝึกฝนพัฒนาตนเอง (3) การสอบวัดผล หรือ (4) การสร้างสรรค์ผลงาน

5.2 เก็บคะแนนตลอดภาคเรียน สอบเก็บคะแนนหลังเรียนจบที่ละเนื้อหา สอบประมาณทุก 2 สัปดาห์ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าจะต้องคอยติดตามการเรียน

5.3 การให้นักเรียนได้นำความรู้ที่เรียนมาสร้างสรรค์ผลงานและนำเสนอปลายภาคเรียน (Final project)

5.4 หลังสิ้นสุดการสอบปลายภาคเรียน ควรมีสัปดาห์หลังการสอบปลายภาคให้ครูและนักเรียนพบมากขึ้นเพื่อสรุปผลการสอบและบอกข้อที่นักเรียนควรแก้ไข ปรับปรุง หรือสิ่งที่ผู้เรียนควรพัฒนา

5.5 การประเมินครู AAR (After Action Review) หลังสิ้นสุดการทำงานในแต่ละวัน ครูผู้สอนควรมีเวลายามว่างเพื่อสรุปงานประจำวัน ประเมินตนเอง ประเมินผู้อื่น ประเมินงาน สรุปและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการสอนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้ มีหลายประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผล มีประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการทำงานเป็นทีมที่ดี ส่งผลให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ความชัดเจนและความต่อเนื่องของเนื้อหา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางดนตรีของนักเรียนได้ครอบคลุมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้คำแนะนำทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน มีเทคนิคการสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียน และพัฒนาศักยภาพการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2559, น. 2) ได้กล่าวว่า การเป็นครูไม่เพียงแต่จะต้องมีความรู้ทางวิชาการ เพื่อจะสอนนักเรียนเท่านั้น แต่ครูยังจะต้องเป็นผู้ช่วยนักเรียนให้พัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคม ดังนั้น ครูต้องเป็นผู้ที่มีความอบอุ่นแก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้มีความเชื่อใจและไว้วางใจครู พร้อมทั้งจะเข้าพบครูเวลาที่มีปัญหา และครูจะต้องเป็นต้นฉบับที่ดีแก่นักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2555, น. 178) กล่าวถึง ลักษณะของครูดนตรีที่ดีควรประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถ ในการสอนดนตรี ความมีอุดมการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ครู ความมีคุณธรรม ความรู้รอบ มีโลกทัศน์กว้างไกล มีวิสัยทัศน์ ศึกษาแสวงหาความรู้ทั้งในวิชาชีพของตนและเรื่องราวรอบ ๆ ตัว เพื่อแนวคิดในการปรับเปลี่ยนและอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีให้ทันกับสังคมไทยและสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ประเด็นที่สอง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสอดทักษะ พบว่า การจัดกิจกรรมกิจกรรม โดยการนำหลักการสอนดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ โคดาย และออร์ฟ มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ดนตรี แต่มีความแตกต่างกันที่แนวคิดและวิธีการสอน วิธีการของดัลโครซมีความโดดเด่นทางกิจกรรมการเคลื่อนไหว วิธีการของออร์ฟเน้นความคิดสร้างสรรค์ การอิมโพรไวเซชันและการใช้เครื่องดนตรีออร์ฟในการสอน วิธีการของโคดายเน้นการร้อง การนำวิธีการเหล่านี้มาปรับใช้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงจุดประสงค์การสอน มีความเข้าใจแนวคิดและวิธีการสอน จะช่วยให้ครูผู้สอนมีทางเลือกในการจัดกิจกรรมหลากหลายและน่าสนใจมากขึ้น สอดคล้องกับ ณรุทธิ์ สุทธจิตต์ (2555, น. 230) กล่าวว่า วิธีการทั้งสามนี้มีความแตกต่างกันไปตามแนวคิดของผู้คิดค้นต้องการช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ดนตรีได้อย่างเป็นขั้นตอน วิธีการของดัลโครซใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวเป็นสื่อในการเรียนรู้สาระดนตรี วิธีการออร์ฟมุ่งเน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การอิมโพรไวเซชัน และการเล่นเครื่องประกอบจังหวะเป็นสื่อในการเรียนรู้สาระดนตรี และวิธีการ

โคตยาใช้กิจกรรมการร้องเพลงเป็นหลัก ดังนั้น ผู้ที่จะนำวิธีการเหล่านี้ไปใช้ควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนและบริบทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ประเด็นที่สาม ทักษะการได้ยินเสียงจากภายใน (Inner hearing) เป็นทักษะที่สำคัญของการเป็นนักดนตรีซึ่งนักเรียนดนตรีจะมีโอกาสได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะนี้ผ่านวิชาโสตทักษะเป็นหลักและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การปฏิบัติเครื่องดนตรี วิชาทฤษฎีดนตรีสากล ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก การขับร้องวงประสานเสียง และวิชาทักษะคีย์บอร์ด (Keyboard) เป็นต้น การเชื่อมโยงจากวิชาโสตทักษะไปสู่วิชาที่กล่าวมาข้างต้นจะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการบูรณาการทางความรู้ เข้าใจที่มาของดนตรี นำไปสู่การสื่อสารบทเพลงผ่านการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ชนาธิป พรกุล (2552, น. 112-113) กล่าวถึงการบูรณาการ คือ การผสมผสานของมากกว่า 1 สิ่งเข้าด้วยกัน จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การบูรณาการช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งสามารถนำไปเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การปรับเนื้อหาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้ว ช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน

1.2 การบูรณาการความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงการเชื่อมโยงวิชาโสตทักษะไปสู่การปฏิบัติเครื่องดนตรี และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้นักเรียนมองเห็นความสำคัญในการเรียนวิชาโสตทักษะมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาโสตทักษะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของสถาบันดนตรีที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาโสตทักษะสำหรับโรงเรียนที่เน้นทางด้านดนตรีของประเทศไทย

2.2 การพัฒนาต้นแบบหลักสูตรวิชาโสตทักษะสำหรับนักเรียนระดับเตรียมอุดมดนตรีในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

จิรภัทร์ ถิ่นทะเล (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโสตทักษะทางดนตรีด้วยชุดกิจกรรมเพื่อ

เสริมสร้างโสตทักษะทางดนตรี ตามแนวคิดของโคตยาสำหรับนักเรียนขับร้องประสานเสียง

โรงเรียนเปรมประชาวัฒนา. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 6(2). 31-41.

ชนาธิป พรกุล. (2552). การออกแบบการสอน การบูรณาการการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน.

กรุงเทพมหานคร: วี. พรินท์.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2555). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.

เดชาชัย สุจริตจันทร์. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรี เรื่องการอ่านโน้ตสากลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนตามวิธีการสอนของโคดายกับวิธีสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

นิอร เตรตันชัย (2562). การศึกษาการสอนโสตทักษะตามแนว สุดา พนมยงค์. วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ. 26(1). 315-345

พงษ์ลดา นาควิเชียร. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามแนวคิดของโคดายกับการสอนตามแนวคิดของเบอร์เกตันและบอร์ดแมน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธาสินี ถิระพันธ์. (2558). การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนขับร้องของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่ใช้วิธีสอนดนตรีแบบโคดายกับกลุ่มที่ใช้วิธีสอนปกติ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Kielczewski, N., M. (2011). The effect of Music Learning Theory on sight singing ability of Middle school students. Master's thesis. The University of Toledo, Ohio.

Nite S. B., Tacka, P., Houlahan, M., et al. (2015). The Effect of Kodály Training on Music Teachers' sight Singing Skills. Literacy Information and Computer Education Journal, 2(3). 2013- 2019.